

Riksrevisionens styrelses framställning angående arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige

---

Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat regeringens och de statliga myndigheternas arbete med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige. Resultatet har presenterats i granskningsrapporten *Barnkonventionen i praktiken (RiR 2004:30)*. Med anledning av granskningen överlämnar Riksrevisionen denna framställning till riksdagen.

Sverige åtog sig redan år 1990 att efterleva FN:s konvention om barnets rättigheter. En strategi för hur detta arbete skall genomföras i Sverige antogs av riksdagen år 1999. Granskningen visar att ett antal åtgärder vidtagits men att genomslaget på såväl statlig som kommunal nivå varit relativt begränsat.

Styrelsen föreslår därför att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag om mer precisa mål knutna till strategin samt förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Styrelsens förslag	3
Riksrevisionens granskning	4
Styrelsens överväganden	6

Styrelsens förslag

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Riksrevisionens styrelses överväganden föreslår Riksrevisionens styrelse följande:

Precisering av mål och förbättrad redovisning av utfall

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen bör formulera mer precisa mål knutna till strategin för genomförandet av FN:s barnkonvention och förbättra redovisningen av utfall i förhållande till strategin.

Stockholm den 9 mars 2005

På Riksrevisionens styrelses vägnar

Sören Lekberg

Jörgen Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sören Lekberg (s), Gunnar Axén (m), Eva Flyborg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Per Rosengren (v), Rolf Kenneryd (c), Per Lager (mp), Laila Bjurling (s), Per Erik Granström (s), Anne-Marie Pålsson (m) och Gunnar Andréén (fp).

Riksrevisionens granskning

Bakgrund och syfte

Riksdagen antog våren 1990 FN:s konvention om barnens rättigheter. Våren 1999 beslutade riksdagen om en strategi för arbetet med att genomföra barnkonventionen i Sverige.

Den ena av huvudfrågorna i Riksrevisionens granskning har varit om regeringen, de statliga myndigheterna samt kommuner och landsting hittills har följt den strategi som riksdagen antog år 1999 för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige.

Den andra huvudfrågan i granskningen har varit om regeringens skrivelser givit tillräcklig information om uppnådda resultat för att riksdagen skall kunna följa utvecklingen. Resultatet av granskningen presenterades i januari 2005 i granskningsrapporten *Barnkonventionen i praktiken (RiR 2004:30)*.

Iakttagelser och slutsatser av granskningen

Av granskningen framgår att regeringen vidtagit åtskilliga åtgärder för att förverkliga konventionen och den antagna strategin, men många åtaganden återstår att infria och effekterna av vidtagna åtgärder är hittills relativt begränsade. Det är exempelvis sällsynt med barnkonsekvensanalyser, och det är få myndigheter och kommuner som har en strategi för hur barnkonventionen skall genomföras i den egna verksamheten.

Barnets perspektiv vägs vidare inte alltid in i beslut som rör barn, och kunskaperna om hur myndigheter och kommuner arbetar med dessa frågor är begränsade. Utvecklingen innehåller dock också positiva inslag. Intresset bland myndigheter och kommuner för att få hjälp med att utveckla sina insatser på området har ökat.

Granskningen visar också att insatserna från regering och myndigheter att informera om barnkonventionen har bedrivits på ett oplanerat sätt. Det har exempelvis inte satts upp konkreta mål för informationsinsatserna, och det saknas en kommunikationsstrategi som tydligt beskriver vilket budskap som skall förmedlas, hur olika grupper skall nås av budskapet, vad som skall påverkas och vad som skall uppnås och när.

När det gäller regeringens resultatåterföring till riksdagen framhåller Riksrevisionen att regeringens redovisning ger begränsad information om uppnådda resultat. Skrivelserna till riksdagen avser främst regeringens egna åtgärder. Informationen till riksdagen upptas i stort av allmänna redogörelser över politiska och andra förändringar som har ägt rum på olika områden av betydelse för barn, dock inte alltid så att kopplingen till den nationella strategin och barnkonventionen tydligt framgår. Myndigheternas arbete berörs inte närmare. I rapporten konstateras att en stor del av arbetet sker på kommunal

nivå. Trots detta belyses utfallet inom den kommunala sektorn knapphändigt. Bristerna i redovisningen gör det svårt för riksdagen att följa utvecklingen.

I rapporten redovisas de sammanfattande slutsatserna på följande sätt:

Regeringen, myndigheterna och kommunerna har inom granskade områden hittills inte helt följt kraven och infriat målen i den av riksdagen antagna nationella strategin för arbetet med barnkonventionen i Sverige. Det finns också brister i regeringens information till riksdagen.

Riksrevisionens rekommendationer

Om man på statsmaktsnivå finner skäl att ytterligare skynda på arbetet med att förverkliga de mål och uppfylla de krav som Sverige genom ratificeringen av FN:s barnkonvention har antagit, bör enligt Riksrevisionens bedömning följande åtgärder övervägas.

1. **Regeringen bör formulera mer precisa mål knutna till strategin och förbättra redovisningen av utfall i förhållande till strategin.** Nuvarande mål behöver operationaliseras inom flera områden.
2. **Regeringen bör ge Barnombudsmannen i uppdrag att utarbeta en tydlig strategi för sin kommunikation.** Det är viktigt att Barnombudsmannens och Regeringskansliets insatser är väl koordinerade, för att ge bästa möjliga effekt.
3. **Regeringen bör låta utvärdera genomförandet på statlig och kommunal nivå.** Granskningen visar att det finns betydande kunskapsbrister i dessa avseenden.
4. **Regeringen bör anpassa och precisera kraven på myndigheterna.** Befintliga krav är inte alltid verksamhetsanpassade och ger stort utrymme för tolkningar, inte minst vad gäller resultatrapportering.
5. **Regeringen bör ägna frågan om barnkonsekvensanalyser i stat och kommun uppmärksamhet.** Bättre måloppfyllelse härvidlag är av central betydelse för att nå framgång med barnkonventionen.
6. **Regeringen bör ägna förhållandena inom kommunerna särskild uppmärksamhet.** Regeringen bör se över hur staten bättre skall kunna stödja och påverka kommunerna. Det finns vidare skäl att förbättra uppföljningen av utvecklingen på kommunal nivå.

Riksrevisionen pekar också på att det ur riksdagen synvinkel finns skäl att följa utvecklingen, inte minst med tanke på att regeringens möjligheter att påverka kommuner och landsting är begränsade. Det understryks att det för övrigt endast är riksdagen som kan fatta beslut om förändringar i strategin.

Styrelsens överväganden

Styrelsen överlämnar härmed en framställning till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning av arbetet med att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige. Styrelsen vill i samband därmed särskilt framhålla följande.

Sverige åtog sig redan år 1990 att efterleva FN:s konvention om barnets rättigheter. Den innebär att barnets bästa skall komma i första rummet vid alla beslut och åtgärder i offentlig verksamhet som rör barn. Det är nu sex år sedan riksdagen antog en nationell strategi för genomförandearbetet. Granskningen visar att ett antal åtgärder vidtagits men att genomslaget på såväl statlig som kommunal nivå varit relativt begränsat.

Precisering av mål och förbättrad redovisning av utfall

Styrelsen har vid sin prövning av granskningsresultaten lagt särskild vikt vid hur förverkligandet av konventionen fungerat sett ur riksdagens perspektiv. Styrelsen noterar att de mål som riksdagen antagit är allmänt hållna, sektorsövergripande samt berör ett stort antal politikområden. Styrelsen ställer sig bakom Riksrevisionens slutsats om behovet av att precisera nuvarande mål och göra dem lättare att tillämpa. Riksdagen bör därför uppdra åt regeringen att återkomma med förslag till mer precisa mål knutna till strategin.

Enligt styrelsens uppfattning skulle mer precisa mål underlätta regeringens styrning och uppföljning av genomförandet. Samtidigt skulle förutsättningarna för en fyllig redovisning av uppnådda resultat förbättras. Styrelsen förordar mot denna bakgrund att riksdagen ställer krav på regeringen att åtgärda de brister i återrapporteringen som Riksrevisionen uppmärksammat i sin granskning. Regeringens information till riksdagen bör i högre grad än hittills redovisas i termer av utfall, måluppfyllelse och effekter av gjorda insatser.

Styrelsen förutsätter slutligen att regeringen överväger samtliga de rekommendationer som lämnats av Riksrevisionen och för riksdagen redovisar de åtgärder den avser att vidta med anledning av dessa. Enligt styrelsens mening krävs ytterligare åtgärder från regeringen för att få ökat genomslag för konventionen på såväl statlig som kommunal nivå.

Styrelsens förslag

Styrelsen föreslår sammanfattningsvis att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag om mer precisa mål knutna till strategin om att förverkliga FN:s barnkonvention samt förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin.